EU Kids Online

1. Wstęp i nota metodologiczna

Jacek Pyżalski

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
https://orcid.org/0000-0001-5817-276X

Badanie EU Kids Online (EUKO) edycja 2026, którego raport oddajemy w ręce czytelników, z jednej strony wpisuje się w proces ewolucji badań naukowych dotyczących roli i wpływu technologii na młodych ludzi, z drugiej jest kolejnym raportem prowadzonym w ramach ukonstytuowanej prawie 20 lat temu sieci badaczy specjalizujących się w tej tematyce. Czytelników zainteresowanych krótką historią sieci EU Kids Online odsyłamy do treści raportu z poprzedniej edycji badania przeprowadzonego w naszym kraju (Pyżalski i Zdrodowska, 2019). Obecne badania realizowane w Polsce to już trzecia ich edycja – wcześniejsze odbyły się w roku 2010 (Kirwil, 2010, 2011) oraz 2018 (Pyżalski et al., 2019). Warto zwrócić uwagę, że ze względu na szybko zmieniającą się sytuację związaną z rozwojem technologii i używaniem jej przez młodych ludzi sieć zdecydowała się skrócić czas pomiędzy kolejnymi badaniami z 10 do 5 lat.

Pyżalski, J. (2026). Wstęp i nota metodologiczna. W: J. Pyżalski, P. Plichta, Ł. Tomczyk, *Polskie badanie EU Kids Online 2026. W stronę nowych wyzwań. Reprezentatywne badanie polskich uczniów i uczennic w wieku 10-16 lat* (s. 7–16). Wydawnictwo Naukowe UAM. © Author, 2026. https://doi.org/10.14746/amup.9788323245308.1
Open Access chapter, distributed under the terms of the CC licence (BY-NC-ND, https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

O sieci EU Kids Online (EUKO)

EU Kids Online funkcjonuje jako niezależna międzynarodowa sieć badawcza, która nie posiada stałego centralnego finansowania. Udział w jej działaniach opiera się na zaangażowaniu krajowych zespołów badawczych. Z kolei uczestnictwo w badaniach EUKO oraz innych inicjatywach sieci uzależnione jest od zapotrzebowania badawczego na dane dotyczące konkretnego problemu w konkretnym kraju, wsparcia instytucjonalnego oraz dostępności środków na realizację badań.

Każde państwo uczestniczące w sieci EUKO reprezentowane jest przez krajowy zespół badawczy, kierowany przez koordynatora krajowego. Do jego zadań należy dobór i koordynacja pracy zespołu, organizacja i nadzór nad realizacją badań, dbałość o zgodność procedur ze standardami metodologicznymi i etycznymi uzgodnionymi na poziomie międzynarodowym. Pełni on też funkcję łącznika pomiędzy zespołem krajowym a międzynarodową strukturą sieci.

W odpowiedzi na rosnącą potrzebę pogłębionego rozumienia zarówno szans, jak i zagrożeń, z jakimi dzieci i młodzież stykają się w dynamicznie zmieniającym się środowisku cyfrowym, sieć EUKO konsekwentnie prowadzi zakrojone na szeroką skalę porównawcze i metodologicznie rzetelne badania dotyczące cyfrowych doświadczeń młodego pokolenia. Bazując na ponad 20 latach międzynarodowych badań empirycznych, EUKO dostarcza unikatowej bazy empirycznej, która stanowi istotne zaplecze dla kształtowania polityk publicznych, regulacji prawnych, działań z obszaru edukacji oraz profilaktyki.

Obecnie sieć EUKO jest koordynowana przez **prof. Elisabeth Staksrud** z Katedry Medioznawstwa i Komunikacji Uniwersytetu w Oslo (Norwegia), przy wsparciu międzynarodowej grupy zarządzającej.

Polskim koordynatorem od ostatniej edycji badań z roku 2018 jest **prof. UAM dr hab. Jacek Pyżalski** z Wydziału Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, który koordynuje także inne badania prowadzone w ramach sieci EUKO w Polsce. Członkami zespołu pracującego nad obecną edycją badań kwestionariuszowych i raportem byli **prof. UWr dr hab. Piotr Plichta** i **prof. UJ dr hab. Łukasz Tomczyk**. Ta i poprzednia edycja badania były wspierane finansowo przez Fundację Orange (terenowa część badań) i Wydział Studiów Edukacyjnych UAM.

Zasady prowadzenia badań

Badacze i badaczki współpracujący w sieci EUKO kierują się w swoich badaniach naukowych następującymi zasadami:

1. **Wysoka jakość naukowa** – badania prowadzone są z wykorzystaniem rygorystycznych, przejrzystych i adekwatnych metod badawczych, umożliwiających także porównania międzynarodowe.
2. **Etyka** – prace badawcze realizowane są z zachowaniem najwyższych standardów etycznych w badaniach z udziałem dzieci i młodzieży.
3. **Zrównoważona analiza** – dążenie do podejścia opartego na wiedzy i umiarze, krytycznego wobec powszechnych w przestrzeni publicznej narracji nadmiernie optymistycznych, alarmistycznych, moralizujących w ocenie wpływu technologii na dzieci.
4. **Polityki oparte na dowodach** – aktywne wspieranie i ocena mądrych polityk społecznych i edukacyjnych dotyczących wykorzystania narzędzi cyfrowych przez młodych ludzi.
5. **Otwartość** – uczciwe i odpowiedzialne upowszechnianie wyników badań, w miarę możliwości w modelu otwartego dostępu oraz w recenzowanych publikacjach naukowych.
6. **Niezależność i przejrzystość** – współpraca z różnorodnymi interesariuszami (administracją publiczną, decydentami, sektorem prywatnym i organizacjami społecznymi) przy jednoczesnym zachowaniu autonomii badawczej i unikaniu konfliktów interesów.
7. **Rzetelność** – prowadzenie badań i współpracy naukowej w sposób uczciwy oraz pełna transparentność w zakresie źródeł finansowania.

W tegorocznym badaniu kwestionariuszowym dotychczas zebrano w ramach sieci EUKO wyniki prawie 25 000 młodych ludzi z 17 krajów. Każde państwo opracowuje krajowy raport, kierując się swoimi potrzebami i sposobami analizy. Polskie dane zbierano w okresie od II do IV kwartału 2025 r.

Prace na próbie międzynarodowej opierają się na ujednoliconej metodologii obejmującej zarówno czyszczenie bazy danych, jak i jej rekodowanie powiązane z konstruowaniem zmiennych i analiz. Oznacza to, że niektóre wyniki raportów krajowego i międzynarodowego mogą się różnić i w celu prawidłowej interpretacji zawsze wymagają zapoznania się ze szczegółową metodologią i opisem sposobu analizy.

Więcej informacji: https://www.lse.ac.uk/media-and-communications/research/research-projects/eu-kids-online.

Model badawczy EUKO od pierwszej edycji badań, zrealizowanej w roku 2010 (Livingstone et al., 2011), opiera się na tych samych podstawach. Jest on jednak regularnie ulepszany i rozbudowywany oraz włączane są do niego nowe kwestie związane między innymi z rozwojem technologii cyfrowych i wzorów ich wykorzystania przez młodych ludzi (Livingstone et al., 2018; Pyżalski i Zdrodowska, 2019; Pyżalski et al., 2019).

1. W modelu w sposób zrównoważony uwzględnia się zarówno szanse, jak i ryzyka związane z wykorzystaniem technologii cyfrowych (głównie internetu) przez młodych ludzi. Istotne jest tutaj znaczące uwzględnienie potencjałów i jasnej strony wykorzystania sieci przez młodych ludzi, a także przyjęcie założenia, iż kontakt z ryzykiem (w tym wypadku online) może prowadzić do budowania rezyliencji (odporności). W tym kontekście badanie EU Kids Online wyróżnia się na tle wielu badań skoncentrowanych głównie na ryzykach i deficytach, które znacząco zawężają obraz tego, co młodzi ludzie robią z technologiami i jak one na nich wpływają (Pyżalski, 2016, 2017).
2. Model uwzględnia istotną zależność między funkcjonowaniem młodych ludzi w świecie technologii a tym, jak ważne środowiska, tj. szkolne, rodzinne, rówieśnicze, wspierają lub zakłócają bezpieczne i odpowiedzialne jej wykorzystywanie.
3. Model uwzględnia także ważne obszary funkcjonowania offline. Pozwala to na analizę powiązania funkcjonowania młodych ludzi całościowo, bez sztucznej koncentracji jedynie na obszarze funkcjonowania online. W takim ujęciu istotne jest holistyczne traktowanie życia online i offline oraz rozumienie internetu jako przestrzeni działania młodych ludzi, a nie wyłącznie czynnika wpływającego na ich funkcjonowanie.
4. Model wyraźnie podkreśla i operacjonalizuje role, które dotyczą młodych użytkowników internetu (w porównaniu z tzw. mediami tradycyjnymi, w przypadku których młody człowiek pełni zasadniczo funkcję **odbiorcy** treści). W przypadku internetu ta rola jest także możliwa, ale młody użytkownik jest także **uczestnikiem** relacji online, i rówieśniczych, i z dorosłymi, oraz **aktorem**, który inicjuje tworzenie treści lub kontakty z innymi w sieci (Staksrud i Livingstone, 2009).

5. Model włącza zmienne związane z pomiarem wskaźników zdrowia psychicznego, które mogą być zestawiane z określonymi wzorami używania technologii. W tegorocznej edycji badania zakres uwzględnienia takich wskaźników został znacząco poszerzony w porównaniu z poprzednimi edycjami badania (por. Kirwil, 2010, 2011; Pyżalski et al., 2019).
6. Model jest elastyczny w kontekście potrzeb badawczych. W każdej edycji występuje duża pula kwestii (i pytań kwestionariuszowych), która pozostaje niezmienna. Jednocześnie z pewnych pytań rezygnujemy (np. w tej edycji z pytań o czas korzystania z internetu), zastępując je innymi – istotniejszymi w danym momencie (np. w tej edycji dotyczącymi wykorzystania generatywnej sztucznej inteligencji [GenSI] i postaw jej dotyczących). Narzędzie badawcze przygotowane w oparciu o przyjęty model badawczy zawiera *core questions* (główne pytania) zastosowane we wszystkich krajach i *optional questions* (pytania opcjonalne), o których wykorzystaniu decydują zespoły krajowe.
7. Model zakłada istnienie problematyki związanej z wykorzystaniem internetu, która jest uniwersalna i może być podstawą do stworzenia narzędzi pozwalających prowadzić badania w różnych krajach i porównywać wskaźniki. Niesie to za sobą wiele problemów metodologicznych w obszarze operacjonalizacji (związanych głównie z tłumaczeniem i adaptacją pytań do krajowego kontekstu). Kwestie te są rozwiązywane w ramach prac międzynarodowego zespołu badawczego.

Czytelników zainteresowanych bardziej szczegółowym porównaniem obecnego modelu i pytań kwestionariuszowych odsyłamy do międzynarodowego raportu z poprzedniej edycji i towarzyszących mu informacji metodologicznych (Smahel et al., 2020) oraz opisu metodologii w polskim raporcie z ostatniej edycji (Pyżalski i Zdrodowska, 2019). Jednocześnie całościowa prezentacja modelu z obecnej edycji badania będzie częścią raportu międzynarodowego przygotowanego w 2006 r. przez konsorcjum EUKO.

Warto tu zaznaczyć, że kierując się najlepszą wiedzą, wybraliśmy do niniejszego raportu opracowanie tych danych i przeprowadzenie takich analiz, które uważamy za najbardziej potrzebne i znaczące na tym etapie.

Jednocześnie prowadzimy dalsze prace i analizy na zebranych danych. Ich wyniki będą prezentowane w kolejnych publikacjach.

Dobór próby i przebieg badania

Badanie zostało zrealizowane przez wyspecjalizowaną Agencję Badawczą EDBAD Sp. z o.o. w 80 wylosowanych szkołach podstawowych i ponadpodstawowych. Zastosowany schemat doboru został skonstruowany w taki sposób, aby uzyskać reprezentatywną próbę uczniów w wieku 10-16 lat. W tym celu zastosowany został schemat losowania wielostopniowego (szkoły, a następnie klasy według ustalonych warstw). Operatem losowania był aktualny wykaz szkół z Systemu Informacji Oświatowej. Na podstawie tych informacji oszacowano liczbę klas, aby uzyskać odpowiednie proporcje uczniów w grupach wiekowych. Oprócz próby podstawowej wylosowana została próba rezerwowa według tego samego schematu doboru – do użycia w przypadku odmów. Badanie zrealizowano w modelu *jedna szkoła – jedna klasa*, aby ograniczyć wpływ czynników na poziomie szkoły, które mogłyby w systematyczny sposób oddziaływać na odpowiedzi uczniów. Włączenie większej liczby klas z tej samej szkoły podniosłoby ryzyko zniekształcenia danych.

W każdej z wylosowanych klas do udziału w badaniu zaproszono dzieci i młodzież (obecne w dniu badania). Realizację badania prowadzili przeszkoleni ankieterzy firmy badawczej, którzy za zgodą dyrektorów szkół i po ich uprzednim pisemnym powiadomieniu wchodzili do zespołów klasowych na jedną godzinę lekcyjną i towarzyszyli respondentom w wypełnianiu ankiety w wersji papierowej. Każdy ankieter był obecny w klasie przez cały czas badania, tj. do momentu zakończenia wypełniania ankiety przez wszystkich uczestników. Zgodnie z przyjętymi założeniami metodologicznymi po zakończeniu każdego badania w wylosowanej szkole ankieter wypełniał Arkusz Realizacji Badania. Odnotowywał w nim wszystkie informacje istotne dla przebiegu badania: datę i godzinę, adres szkoły, numer klasy, liczbę uczniów uczestniczących w badaniu oraz własne uwagi z przebiegu badania. Każdorazowo taki arkusz był także potwierdzany pieczęcią imienną przez dyrektora lub wicedyrektora szkoły oraz pieczęcią szkoły. Dodatkowo, aby zapewnić najwyższy poziom rzetelności, realizator wykonał telefony sprawdzające przebieg badania w wylosowanych placówkach. Wszystkie rozmowy kontrolujące przebieg procesu potwierdziły prawdziwość i dokładność danych zawartych w dokumentacji przekazanej przez poszczególnych ankieterów.

Próba badawcza

Ankiety wypełniło łącznie ponad 1600 uczniów i uczennic. Z analiz wyłączono ankiety z brakami danych w istotnych zmiennych. Ostatecznie, po czyszczeniu polskiej bazy, do analiz na poziomie krajowym przyjęto próbę ***N* = 1502** uczniów w wieku od 10 do 16 lat (*M* = 13,39; *SD* = 1,76), spośród których 44,4% stanowili chłopcy. W próbie *N* = 1417, uwzględniającej jedynie chłopców i dziewczęta, chłopców było 47% (1,7% osób z całej próby wskazało na bycie osobą niebinarną, a 3,9% nie chciało podać swojej płci, łącznie *n* = 85). Ze względu na niewielkie liczebności dane tych osób wykluczono z porównań, w których uwzględniana jest płeć. Szczegółowy rozkład według płci (uwzględniający wyłącznie kategorię chłopiec/dziewczyna) i kategorii wiekowych przyjętych w modelu badawczym projektu EUKO zawiera tabela 1.1. Warto zwrócić uwagę, że obecna próba różni się od próby z poprzedniej edycji – nie ma w niej badanych w wieku 17 lat i starszych oraz młodszych niż 10 lat (por. Pyżalski i Zdrodowska, 2019).

Tabela 1.1. Charakterystyka badanej próby ze względu na płeć i grupy wiekowe

Wiek	Cała próba (*N* = 1502)	Chłopcy (*n* = 667)	Dziewczęta (*n* = 750)
	% z *N*	% z *n*	% z *n*
10-11 lat	51,9	52,3	53,2
12-16 lat	48,1	47,7	46,8
	100%	100%	100%
10-11 lat	18,6	19,9	18,9
12-14 lat	48,8	48,3	49,5
15-16 lat	32,6	31,8	31,6
	100%	100%	100%

Sposób opracowania wyników

Ze względu na braki danych – systematyczne oraz niesystematyczne[1] – w odpowiedziach na poszczególne pytania kwestionariusza[2] tabele z wynikami procentowymi każdorazowo zawierają informację o liczebności podstawy, do której się odwołują. Generalnie wyłączono też z analiz odpowiedzi „Nie wiem" / „Wolę nie odpowiadać" ze względu na niewielkie odsetki ich wyboru oraz niską wartość informacyjną. Liczebności analizowanych grup i zastosowane porównania oraz istotność testów statystycznych podano w treści poszczególnych tabel lub w ich opisie. Wyniki zaokrąglono do jednego miejsca po przecinku. W przypadku tworzenia nowych zmiennych wskazano w tekście sposób ich konstrukcji.

Kwestie etyczne

Międzynarodowe konsorcjum badawcze EU Kids Online podjęło decyzję, iż wybrane pytania związane z kwestiami drażliwymi obyczajowo (np. sekstingiem czy niektórymi innymi ryzykami) nie muszą być zadawane młodszym respondentom (10-11 lat). Polski zespół badawczy zdecydował się dodatkowo wyłączyć większą pulę pytań drażliwych niż te rekomendowane przez zespół międzynarodowy.

Założenia badawcze, procedura oraz narzędzie badawcze (kwestionariusz w wersji dla grup młodszej i starszej) uzyskały pozytywną decyzję Komisji Etycznej ds. Projektów Badawczych Wydziału Studiów Edukacyjnych UAM w Poznaniu (decyzja WSE-KEdsPB-12/2024/202 z 12 marca 2025 r.). Komisja po przeprowadzeniu analizy zarekomendowała wprowadzenie dodatkowych wytycznych, które zostały uwzględnione we właściwym badaniu, m.in. czynna zgoda rodziców i przeredagowanie niektórych sformułowań narzędzia.

Dyrektorzy szkół decydowali o wstępnej zgodzie wylosowanej placówki na udział w badaniu.

---

1 Część pytań została zadana – ze względów etycznych – wyłącznie starszym uczniom (w wieku 12-16 lat). Część pytań pogłębionych (np. tych dotyczących emocji związanych z doświadczeniami online) została zadana tylko tym dzieciom, które faktycznie miały takie doświadczenia. Braki niesystematyczne wynikały przede wszystkim z decyzji badanych dotyczących nieodpowiadania na niektóre pytania.

2 Pytania wyszczególnione w dalszych częściach niniejszego raportu w formie użytej w narzędziu badawczym (bez korekt).

Badanie opierało się na zasadach czynnej zgody rodziców, którzy mogli wcześniej zapoznać się z narzędziem badawczym. Wymagana też była zgoda dziecka odnośnie do uczestnictwa w badaniu (możliwość nieprzystąpienia do badania, rezygnacji z odpowiedzi na określone pytania oraz wycofania się na każdym etapie procesu badawczego). Informacje na ten temat były umieszczone zarówno w pisemnych, jak i w ustnych instrukcjach kierowanych do młodych respondentów i ich rodziców.

W bazie danych nazwy szkół i numery klas zostały zanonimizowane i w takiej wersji dopiero włączone do bazy międzynarodowej.

Na końcu kwestionariusza zamieszczono informacje o możliwościach uzyskania wsparcia (m.in. numer telefonu zaufania), przeznaczone dla osób, u których udział w badaniu mógł uruchomić trudne doświadczenia lub refleksje związane z poruszaną problematyką.

Ankieterzy firmy badawczej EDBAD prowadzący badania w terenie mieli odpowiednie uprawnienia do kontaktu z dziećmi, byli przeszkoleni w kontekście prowadzenia badań z osobami małoletnimi oraz mieli możliwość konsultowania ewentualnych problemów z koordynatorem projektu. Nie odnotowano żadnych sytuacji wymagających interwencji lub rozwiązania w toku zbierania danych.

Podziękowania

Zespół autorski raportu dziękuje za współpracę i wsparcie Władzom Wydziału Studiów Edukacyjnych UAM, Zespołowi Fundacji Orange, badaczom współpracującym w Sieci EU Kids Online, Zespołowi Wydawnictwa Naukowego UAM oraz wszystkim dyrektorom szkół, nauczycielom, rodzicom i uczniom, którzy wsparli nasze badania. Dziękujemy także Rzecznikowi Praw Dziecka za udzielenie patronatu.

Bibliografia

Kirwil, L. (2010). *Polskie dzieci w Internecie. Zagrożenia i bezpieczeństwo na tle danych dla UE. Wstępny raport z badań EU Kids Online przeprowadzonych wśród dzieci w wieku 9-16 lat i ich rodziców*. Szkoła Wyższa Psychologii Społecznej.

Kirwil, L. (2011). *Polskie dzieci w Internecie. Zagrożenia i bezpieczeństwo – część 2. Częściowy raport z badań EU Kids Online II przeprowadzonych wśród dzieci w wieku 9-16 lat i ich rodziców*. SWPS – EU Kids Online PL.

Livingstone, S., Haddon, L., Görzig, A., Ólafsson, K. (2011). *Risks and Safety on the Internet: The Perspective of European Children. Full Findings*. LSE, EU Kids Online.

Livingstone, S., Mascheroni, G., Staksrud, E. (2018). European research on children's internet use: Assessing the past and anticipating the future. *New Media & Society*, *20*(3), 1103-1122. https://doi.org/10.1177/1461444816685930

Pyżalski, J. (2016). Od paradygmatu ryzyka do paradygmatu szans: prospołeczne i prorozwojowe używanie internetu przez dzieci i młodzież W: M. Tanaś (red.), *Nastolatki wobec internetu* (s. 55-62). NASK.

Pyżalski, J. (2017). Jasna strona – partycypacja i zaangażowanie dzieci i młodzieży w korzystne rozwojowo i prospołeczne działania. *Dziecko Krzywdzone. Teoria, Badania, Praktyka*, *16*(1), 288-303.

Pyżalski, J., Zdrodowska, A. (2019). Nota metodologiczna. W: J. Pyżalski, A. Zdrodowska, Ł. Tomczyk, K. Abramczuk, *Polskie badanie EU Kids Online 2018. Najważniejsze wyniki i wnioski* (s. 7-17). Wydawnictwo Naukowe UAM.

Pyżalski, J., Zdrodowska, A., Tomczyk, Ł., Abramczuk, K. (2019). *Polskie badanie EU Kids Online 2018. Najważniejsze wyniki i wnioski*. Wydawnictwo Naukowe UAM.

Smahel, D., Macháčková, H., Mascheroni, G., Dědková, L., Staksrud, E., Ólafsson, K., Livingstone, S., Hasebrink, U. (2020). *EU Kids Online 2020: Survey results from 19 countries*. EU Kids Online, The London School of Economics and Political Science. https://doi.org/10.21953/lse.47fdeqj01ofo

Staksrud, E., Livingstone, S. (2009). Children and online risk: Powerless victims or resourceful participants? *Information, Communication & Society, 12*(3), 364-387. https://doi.org/10.1080/13691180802635455